

Cyfarfod	Cabinet
Dyddiad	9 Mawrth 2021
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Dafydd Meurig
Swyddog	Rhion Glyn, Uwch Reolwr Busnes – Adran Oedolion Iechyd a Llesiant
Teitl	Ffioedd Preswyl a Nyrsio 2021/22

1. Y penderfyniad a geisir

Cymeradwyaeth i'r ffioedd preswyl a nyrsio, Dewis A, i'w cytuno gyda darparwyr annibynnol ar gyfer 2021/22.

2. Y rheswm dros yr angen am benderfyniad

Er mwyn sicrhau ein bod yn talu ffioedd teg er mwyn ariannu gofal unigolion sy'n cael eu lleoli gennym mewn cartrefi preswyl a nyrsio annibynnol. Mae'r cynnydd a argymhellir yn mynd â ni yn uwch na'r lefel chwyddiant sydd wedi ei osod ar hyn o bryd yn y gyllideb ac felly yn golygu buddsoddiad ariannol ychwanegol.

3. Cyflwyniad

Rydym yn adolygu ein ffioedd preswyl a nyrsio yn flynyddol wrth osod ein cyllidebau am y flwyddyn ganlynol. Eleni rydym yn gwneud hynny mewn cyd-destun o drafodaethau manwl sydd ar y gweill gyda darparwyr ynglŷn â'u costau darparu gwasanaethau preswyl a nyrsio.

4. Cefndir

Mae wedi dod i'r amlwg yn y blynyddoedd diweddar nad yw ein trefniadau ffioedd presennol yn gynaliadwy. Adlewyrchir hyn yn y ffaith ein bod yn gweld cynnydd yn y cartrefi sydd yn gwrthod ein ffioedd safonol ac yn mynnu ffioedd uwch. Ar hyn o bryd mae 8 allan o 22 cartref annibynnol yng Ngwynedd yn gwrthod ein ffioedd safonol mewn rhyw ffordd neu'i gilydd, sydd fel arfer yn golygu eu bod yn codi ffioedd atodol, neu 'top up fees' i'w talu gan yr unigolyn sy'n derbyn y gwasanaeth, y teulu, neu gennym ni mewn amgylchiadau lle nad yw hynny'n bosib. Rydym hefyd wedi gweld enghreifftiau mewn cartrefi yn ystod y flwyddyn ddiwethaf o brinder staffio a phroblemau gyda rheolaeth ac arweinyddiaeth, ac mewn tri achos wedi ymdrin â'r sefyllfaoedd hynny drwy drefniadau ffurfiol 'Pryderon Cynyddol'.

5. Trefniadau Adolygu Ffioedd

5.1 Mae trefniadau adolygu ffioedd blynyddol yn digwydd yn rhanbarthol, ac mae gennym bedwar categori ffi, sef:

- Preswyl
- Preswyl (dementia – dibyniaeth uchel)
- Nyrsio
- Nyrsio (dementia – dibyniaeth uchel)

5.2 Defnyddir teclyn safonol gan gwmni Laing & Buisson ar gyfer y gwaith yma, ac er bod y broses yma yn sicrhau cysondeb ar draws y rhanbarth, cytunwyd yn 2017/18 y dylid rhoi'r hyblygrwydd i awdurdodau lleol addasu rhan o'r teclyn er mwyn ymateb i sefyllfa'r farchnad yn lleol. Y rhan honno yw'r agwedd Return On Investment (ROI). Mae Gwynedd yn defnyddio'r hyblygrwydd yma i sicrhau cyfradd uwch o ROI ar gyfer lleoliadau unigolion sydd â'r anghenion mwyaf dwys.

6 Camau hyd yma i ymdrin â'r sefyllfa

6.1 Cychwynwyd ar baratoi achos busnes i edrych ar ddewisiadau ar gyfer y ffordd ymlaen yn 2019/20:

- Trafodwyd gyda phob darparwr yn unigol ynglŷn â'u costau gofal
- Cafwyd cytundeb gan nifer ohonynt y byddent yn barod i gymryd rhan mewn ymarferiad 'open book accounting'
- Cychwynnodd Uned Ymchwil y Cyngor ar waith i asesu costau gofal darparwyr

6.2 Yn anffodus, bu'n rhaid rhoi y gwaith yma i'r naill ochr oherwydd y pandemig, ac felly nid ydym eto mewn sefyllfa i gynnig dewisiadau a allai o bosib olygu model ariannu costau gofal newydd.

7 Barn darparwyr

7.1 Mae darparwyr yn gyson yn datgan nad yw'r ffioedd yn ddigonol i gwrdd â chostau darparu gofal, ac yn ddiweddar maent wedi bod yn tynnu sylw at y cynnydd yn y gofynion rheoli a gweinyddu. Mae tystiolaeth ddiweddar o'n hachosion o gartrefi sydd wedi gorfod cael eu rhoi yn y drefn ansawdd ffurfiol 'Pryderon Cynyddol' yn awgrymu diffygion mewn:

- Arweinyddiaeth
- Diffyg staff a throsiant staff
- Cadw cofnodion amserol a chyfredol am fanylion gofal unigolion

7.2 Mae darparwyr Gwynedd hefyd yn tynnu ein sylw at ffi safonol cartrefi'r Cyngor, a'r ffaith ei fod yn uwch na'r ffi rydan ni'n ei dalu i ddarparwyr annibynnol. Nodir mai ffi safonol cartrefi'r Cyngor am 2020/21 yw £733.67, gyda'r rhagolwg y bydd yn cynyddu i tua £750 yn 2021/22.

7.3 Yn ychwanegol eleni, mae darparwyr wedi pwysleisio'r angen i roi cydnabyddiaeth am y costau gweithwyr asiantaeth maent yn eu hysgwyddo (costau sydd wedi cynyddu ers cyn cyfnod y pandemig).

8 Trafodaethau sy'n mynd rhagddynt ar gyfer gosod ffioedd 2021/22

8.1 Eleni, ac yn wahanol felly i drefniadau'r blynyddoedd a fu, mae'r bartneriaeth ranbarthol wedi cynnal ei hymgyngoriad ei hun gyda cynrychiolaeth o ddarparwyr. Gwnaethpwyd hynny ar 4 Rhagfyr 2020 yn unol ag egwyddorion 'Let's agree to agree', sef teclyn comisiynu y Llywodraeth ar gyfer comisiynwyr a darparwyr i gytuno ar gost gofal preswyl a nyrsio ar gyfer pobl hŷn yng Nghymru. Credir fod hyn yn gam yn y cyfeiriad cywir, ond mae cydnabyddiaeth ar yr un pryd fod gwaith pellach i'w wneud. Ar sail yr y gwaith rhanbarthol sydd wedi cael ei wneud felly mae pedwar dewis wedi cael eu rhoi gerbron i'w hystyried.

- Cynnydd Arferol
- Dewis A
- Dewis B
- Dewis C

8.2 Mae'r dewisiadau yn amrywio yn y cyfuniad maent yn ei gynnig o % Consumer Price Index (CPI), cydnabyddiaeth o gostau staff asiantaeth, ac elfennau cyflog byw. Dyma'r prif agweddau oedd yn cael eu amlygu gan y darparwyr yn eu trafodaethau gyda'r bartneriaeth. Noder fod yr hyblygrwydd i allu addasu'r ROI yn parhau, a felly'n golygu y bydd y ffioedd yn debygol o fod yn parhau'n wahanol ar draws y rhanbarth hyd yn oed pe byddai pob awdurdod yn cytuno i fynd am yr un dewis. Deallwn ar hyn o bryd fod y mwyafrif o awdurdodau'r Gogledd yn debygol o fynd am Ddewis A.

9 Y dewisiadau rhanbarthol

9.1 Tabl dewisiadau

Cynnydd arferol 2.2% i sicrhau talu'r Cyflog Byw Cenedlaethol (NLW) a 0.5% Consumer Price Index (CPI) cynnydd chwyddiant yn maes gofal)	Byddai hyn yn cadw i'r un drefn ag sydd wedi bod ac yn golygu nad oes angen gwneud cais am arian ychwanegol. Fodd bynnag, mae'r drefn gomisiynu yn fregus fel ag y mae, a gallai greu ansefydlogrwydd yn y farchnad a chostau na ellid eu rhagweld wrth iddo arwain at ragor o ddarparwyr yn codi ffioedd ychwanegol.
Dewis A 2.2% Cyflog Byw Cenedlaethol 2% CPI 5% argostau asiantaeth (cynnydd o'r 1.5% presennol)	Er nad yw'r dewis hwn yn mynd ddigon pell o ran lle rydan ni eisiau bod er mwyn sicrhau fod darparwyr annibynnol yn gallu talu cyflog teg i staff, byddai cymeradwyo'r dewis yma yn dangos ein bod yn gwranddo ac yn ymateb i'r pwysau cyfredol sydd ar ddarparwyr gan fynd gam i'r cyfeiriad cywir wrth inni barhau i weithio ar asesu gwir gostau gofal.
Dewis B Talu Gwir Gyflog Byw sef 50% o oriau gofal ar £9.50 a 50% ar raddfa uwch, sef £10.80 (yn unol â'r gwahaniaeth cyfredol)	Eto, byddai'r dewis hwn yn edrych yn bositif, ond heb roi'r cyfle inni wneud y penderfyniad yng nghyd destun ein hasesiad o wir gostau gofal. Ni fyddai'r dewis hwn yn ymateb i rai o'r agweddau sydd wedi eu hamlygu gan ein darparwyr ble maent yn gallu tystiolaethu costau uwch.
Dewis C Talu Gwir Gyflog Byw, hefyd 2% CPI 5% argostau asiantaeth	Byddai'r dewis hwn yn mynd yn bell iawn tuag at gyflawni amcanion 'Let's Agree to Agree' gan sefydlogi'r farchnad wrth ymateb i rai o'r pryderon sy'n bodoli ar hyn o bryd. Fodd bynnag, fe fyddai'n gynamserol ar hyn o bryd i ddewis hwn heb gwblhau y gwaith ar wir gostau gofal gyda'r farchnad ac ystyried yr oblygiadau ar ddarpariaethau eraill megis Tai â Chefnogaeth a Gofal Cartref.

9.2 Costau'r dewisiadau

	Ffi	Ffi							
Categori	Rhan-Barthol	Rhan-barthol	%	Dewis	%	Dewis	%	Dewis	%
	Safonol	Drafft	Cynnydd	A	Cynnydd	B	Cynnydd	C	Cynnydd
	2020/21	2021/22							
	£	£							
Preswyl	£566.30	£575.19	1.56%	£586.32	3.53%	£595.97	5.24%	£609.96	7.71%
Preswyl dementia – dibyniaeth uchel	£629.33	£638.75	1.50%	£650.79	3.41%	£661.07	5.04%	£676.04	7.42%
Nyrsio	£660.79	£670.88	1.53%	£683.90	3.49%	£694.75	5.14%	£710.65	7.55%
Nyrsio dementia – dibyniaeth uchel	£697.07	£708.05	1.57%	£722.33	3.62%	£734.14	5.32%	£751.46	7.80%

Ar hyn o bryd, mae 1.8% wedi ei osod yng nghyllideb ddrafft Gwynedd ar gyfer cynnydd mewn ffioedd preswyl a nyrsio 2021/22 sydd wedi cyfrifo 2.2% ar gyfer y NLW. Byddai dewisiadau A, B neu C yn golygu addasu hwn ar gost ychwanegol:

Dewis A: £300k

Dewis B: £600k

Dewis C: £1,027k

10 Ystyriaethau

- 10.1 Mae'r holl ddewisiadau a gynigir yn ystyried yr effaith ar gynladwyedd y farchnad. Yn ystod cyfnod y pandemig, mae'r cartrefi wedi derbyn cefnogaeth ariannol ychwanegol drwy Hardship Fund Llywodraeth Cymru, ac hefyd am eu PPE. Nid oes sicrwydd ynglŷn â pharhad y gronfa heibio i ddiwedd Mawrth, a bydd angen ystyried sefyllfa cartrefi yn y cyd-destun hwnnw.
- 10.2 Byddwn hefyd yn ail-afael yn y gwaith o edrych ar wir gostau cartrefi wrth i gapasiti gwaith gael ei ryddhau yn dilyn cyfnod y pandemig. Bydd hyn yn ein galluogi i ystyried y dewisiadau ar gyfer addasu'r model ariannu yn y tymor hirach.

11 Aseiad Effaith Cydraddoldeb

Nid oes materion wedi eu hadnabod ar hyn o bryd, a byddwn yn parhau i asesu effaith wrth weithio gyda darparwyr ar wir gostau gofal.

12 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae'r Cytundeb Cyn Lleoli sydd gennym ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd gyda'r cartrefi preswyl a nyrsio yn ystyried egwyddorion y ddeddf, e.e. rhoi cynnig rhagweithiol i dderbyn gwasanaeth yn y Gymraeg, a materion cynladwyedd. Mae ein gwaith ar wir gostau gofal a chynladwyedd darpariaeth preswyl yn y tymor hir hefyd yn gydnaws ag egwyddorion y ddeddf.

13 Camau nesaf

Unwaith y ceir cymeradwyaeth y Cabinet i'r ffioedd i'w talu, byddwn yn parhau gyda'r gwaith ar asesu gwir gostau gofal er mwyn eu cyflwyno i drafodaethau ffioedd preswyl a nyrsio 2022/23 yn yr hydref. Bydd hyn yn digwydd ar y cyd â datblygiadau rhanbarthol, a byddwn yn cynnwys y Llywodraeth yn y drafodaeth o ran ein gallu ariannol i gyflawni amcanion 'Let's Agree to Agree'.

14 Casgliadau

- 14.1 Credwn na ellir cyfiawnhau dewis y 'Cynnydd Arferol' gan fod y materion sydd wedi eu hamlygu yn faterion y gallai'r darparwyr gofal dystiolaethu sydd yn wir gostau darparu gofal ac felly yn gyfrifoldeb arnom ni fel comisiynwyr i'w hariannu. Noder felly fod rhoi cynnydd uwch yn anorfod er mwyn ceisio cynnal y farchnad.
- 14.2 Credir yn ogystal na ddylem ystyried Dewis B gan nad yw'n rhoi sylw i agweddau lle y gall darparwyr dystiolaethu costau uwch.

14.3 Mae'n annhebygol fod Dewis C yn fforddiadwy, ond hefyd ar yr un pryd mae angen cydnabod na fyddai chwaith yn datrys y problemau rydym yn eu hwynebu yn llawn, nac yn realistig heb ystyried yr holl oblygiadau.

14.4 Er bod Dewis A yn annigonol o ran delio hefo rhai o'r materion sy'n bodoli yn y maes, y mae yn ariannu gwir gostau'r gofal. Hwn yw'r dewis mwyaf rhesymol a theg o ystyried y dystiolaeth a gynigir, ac aeddfedrwydd ein trafodaethau gyda'r darparwyr.

15 Argymhelliad

Er mwyn cynnal sefyllfa'r farchnad dros y flwyddyn nesaf wrth inni ail afael yn y gwaith o asesu gwir gostau darparu gofal, argymhellir fod y Cabinet yn penderfynu ar Ddewis A ar gost ychwanegol o £300k i'r Cyngor.

Barn y swyddogion statudol

Prif Swyddog Cyllid

Mae adnoddau ar gyfer ariannu'r cynnydd chwyddiant 'arferol' i'r cartrefi preswyl a nyrsio annibynnol eisoes wedi'i darparu yn y Gyllideb roedd gerbron y Cyngor llawn ar y 4ydd o Fawrth. Byddai wedi bod yn fuddiol i'r Cabinet drafod y dewis i ariannu cost uwch y gofal yma'n amserol, gyda gweddill y 'bidiau' ystyriwyd ar gyfer 2021/22.

Rwy'n gwerthfawrogi rhai o'r dadleuon a gyflwynir gan ddarparwyr ynglŷn â'u costau gofal, ond nodaf nad ydynt eto wedi 'agor eu llyfrau cyfrifon' i ni. Felly, credaf fod gan y drafodaeth yna cryn ffordd i fynd cyn i ni ganiatau camau tuag at ddewisiadau llawer drytach.

Fodd bynnag, nodaf fod argymhelliad yr Adran Oedolion i'r Cabinet gynyddu lefel ffioedd preswyl a nyrsio i lefel 'Dewis A', a cadarnhaf byddai hynny'n golygu cost ychwanegol o £300k i'r Cyngor. Pe bai'r Cabinet wedi'u argyhoeddi, yna byddai modd ariannu'r gost yma o gyllidebau wrth gefn, ond wrth gwrs byddai hynny yn lleihau'r hyblygrwydd i ni gyfarch unrhyw ergydion annisgwyl yn ystod 2021/22.

Swyddog Monitro

Mae'r adroddiad yn cydnabod fod gosod fframwaith ar gyfer ffioedd cartrefi gofal preifat yn heriol bellach. Mae'r argymhelliad yn cydnaod fod angen mynd ati i adolygu y gyfundrefn yn synhwyrol.